

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindellicorum, 1708

Articulus II. De morum probitate, ac conversatione, requisita in Clericis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

ARTICULUS II.

De morum probitate, ac conversatione,
requisita in Clericis.

15 **Q**uanta morum probitas, & conversationis honestas, in Clericis exigatur, constat ex *Trid. supra cit. in n. 2.* Huc cum primis pertinet ea morum, & actionum modestia, quæ dignam severitatem, & Clericalis ingenii censuram decet. Hæc porro peculiari ratione talis esse debet. 1. quæ fugiat ebrietatem, quæ mentis aciem hebetat, ejus inducit exilium, & libidinis est incentivum, c. 14. h. t. ubi præcipitur, ut aboleatur usus ad æquales haustus provocandi, & fecundiores calices exhauriendi; & nisi post monitionem desistant, ab officio suspendantur. *Secundo*, ut à Clericis evitentur illi sales, facetiæ, dicacitates, & omnes verborum inaniam pestes, quæ scurræ potius, quàm Sacerdotem ostendunt, ut notat Zoësius h. t. n. 6. *Tertio*, quæ vitium incontinentiæ sic aversetur, ut ne quidem sinistra suspicione maculetur. Nam summè dedecet Clericos ad impudica laxare, illa præcipuè, propter quæ venit ira Dei in filios diffidentia, c. 13. h. t. Hinc si quis hac de causâ suspensus, præsumpserit celebrare divina, non solum Ecclesiasticis beneficiis spoliatur, verum etiam pro duplici culpa perpetuò deponitur. Et ideo etiam *Prælati*, præsertim si *pecunia corrupti*, negligent corrigere Clericos *concupinarios*, aut *fornicarios*, graviter peccant & pariter privatione beneficii, ac depositione puniendi sunt, ut dicitur *cit. c. 13.* Maximè autem dedecet Clericos *avaritia*, c. *Cum ab omni*, 10. h. t. ubi Judicibus Ecclesiasticis delegatis interdicitur, ut, *præter expensas victualium*, nihil accipiant à partibus. Cum, ut dictum est *lib. 5. de Simonia*, omnis actus potestatis spiritualis, qui compensatur temporali aliquo, sit objectum simonia. Nam, ubi hæc vitiorum incentiva in Clericorum animas penetrant, non modò Dei cultus, & Religionis decor omnis exulat, sed gravissimis etiam scandalis laxatur frenum, quibus pravis eorum exemplis inducuntur oves in omnem vitæ licentiam inducuntur; de quo justè D. Gregorius *homil. 17. in Lucam*, *nulum, puto, ait, ab aliis majus præjudicium quàm à Sacerdotibus, tolerat De-*

us, quando eos, quos ad aliorum correctionem posuit, dare de se exempla pravitatis cernit, quando ipsi peccavimus, qui compefcere peccata debuimus &c.

Pœnæ porro, quæ in Clericos à vita & honestate declinantes, non tantum jure divino, sed etiam Ecclesiastico statuuntur, copiosis omnino casibus in corpore juris canonici reperiuntur. Sic statim in c. 2. h. t. Clerici *Usurarii* excommunicantur; *Incontinentes*, si hac de causâ suspensi, nihilominus præsumpserint celebrare divina, & Ecclesiasticis beneficiis privantur, & perpetuò deponuntur, per c. *Ut Clericorum*, 13. h. t. de quo plura n. 19. Similiter *crapulosi*, vel *ebriosi* suspenduntur ab officio, vel beneficio, si moniti non desistant. Hæc *suspensio ab officio, vel beneficio, alternativè* lata, relinquitur arbitrio Superioris, vel Judicis, penes quem in pœnis alternativis est electio, quando ad ipsum verba diriguntur, vel etiam absolute, ac impersonaliter proferuntur, ut notat *glossa su. c. A. crapula*, 14. h. t. ubi cum *Abbat. hic n. 1. & gloss. V. A. crapula*, advertendum, *crapulam* dici quoad *excessum ciborum*; & *ebrietatem* quoad *excessum potus*. Plures ejusmodi pœnas in Clericos criminosos passim exhibet *liber 5.*

Prætereannot. Cum Clericis Ecclesiastici reditus sint assignati, ex quibus honestè se sustentare possint, tenèri eos in judiciis abstinere, ut *præter expensas victualium*, non accipiant *decimam*, vel aliam partem litis, non obstante contrariâ consuetudine secularium Judicum; neque cum litigantibus paciscantur pro salario receptis pignoribus, ut dicitur c. *cum ab omni* 10. h. t. Et quamvis aliqui præterendant, ejusmodi exactiones postulari à Judicibus non *pro se*, sed pro *Assessoribus* Judicum; nihilominus reprobantur c. *cit.* quia *Judici nec justum quidem judicium vendere licet*, & *sententiæ Judicum venales* ab ipsis quoque legibus secularibus reprobantur.

Dixi. I. *præter expensas victualium*, quod intellige de Judice delegato, habente beneficium, quando extra domicilium suum ad cognoscendam causam proficisci debet. Tali enim casu licitè procurationes, seu itineris expensas exigit, c. *cum ex officii* 16. de *Prescript.* junctâ *gloss. in cit.*

cit. c. 13. §. in super, V. Moderatas; & gloss. in cit. c. cum ab omni, V. præter expensas. Nam beneficia, quæ habent tales delegati, non sunt illis data cum onere, ut jus dicant litigantibus, utpote non habentia annexam jurisdictionem ordinariam; secus est de *Judice Ordinario*, cui annexa est potestas ordinaria causas judicarias vel per se, vel per delegatos definiendi. Nam talibus eo ipso regulariter de sufficientibus ad hoc redditibus Ecclesiasticis ex suis beneficiis pro visum est; excipe, nisi *domicilium egredi debeat* ad visitandam, vel consecrandam Ecclesiam, *c. 6. 14. & 25. de Censibus; item c. 10. de simon.* Dixi 2. si tales delegati habeant beneficium, unde decentem habeant sustentationem; si enim hoc carerent, omnino illis licitum foret etiam exigere à partibus stipendium ex titulo sustentationis debitæ; nam jura superius allegata, non de his, sed illis loquuntur.

18 *Not. 2.* quod diximus de delegato Papæ, spectato jure communi, probabilius etiam dici de *delegato judicis Ecclesiastici inferioris*, v. g. Episcopi, non ad universitatem causarum, sed causam specialem. Nam talis fiat loco & vice Judicis Ordinarii, Papæ inferioris; ergo sicut Judex ordinarius, Papæ inferior, ne quidem expensas victualium licite exigat; sed debet vivere de suo exceptis duobus casibus, de quibus *num. præced.* sic nec ejus delegatus. Hinc si Judex ordinarius, Papæ inferior, ad causam cognitionem assumit Assessorem, *Salarium* non à partibus, sed ab Ordinario delegante, ejus operæ utente, solvendum est. Nam propter hoc deleganti providetur de redditibus Ecclesiasticis, unde vivat decenter ad sustinenda onera annexæ jurisdictionis ordinariæ. Quando autem in *c. Statutum, §. Assessorem, de Rescript. in 6.* dicitur, Delegatum, si indiget Assessore, posse illi providere de *moderato salario à partibus persolvendo*, sermo est de delegato Papæ; non inferiorum.

19 *Not. 3.* quando in *c. Ut Clericorum 13. h. t.* dicitur, Clericos, præsertim in sacris constitutos, teneri *continenter, & castè vivere* ab omni libidinis vitio abstinentes, maxime illo, *propter quod venit ira Dei in filios dissidentie*, per hoc intelligi vitium carnis contra naturam, & So-

domie; ut dicitur in *c. Clerici, 4. De excessib. Prælat.* ubi dicitur: *quicumque illa incontinentiâ, quæ contra naturam est (propter quam ira Dei venit in filios dissidentie, & quinque civitates igne consumpsit) deprehensi fuerint laborare, si Clerici fuerint, dejiciantur à Clero, vel ad agenda penitentiam in Monasteriis detrudantur; si Laici, excommunicationi subdantur, & à cætu fidelium fiant penitentium alieni.*

Not. 4. occasione illorum, *ne Judices Ecclesiastici, more Judicum secularium, in Judicaturis suis faciant exactiones super decima litis, vel parte aliqua pro diversa terrarum consuetudine, præter expensas victualium, recipiant pignora pro solvendo à partibus salario, quæstionem fieri, an per Judices seculares introduci possint consuetudo, vi cujus ipsis ac suis Assessoribus liceat à partibus pro labore aliquid loco salarii exigere, & accipere? Affirmativam sequitur Pirhinus h. t. n. 9. citans Abbatem in c. Cum ab omni h. t. n. 4. si, quod exigitur, sit moderatum. Hoc verum omnino videtur, si tales Judices non habeant à Re- publ. vel Principe, à quo habent officium cum jurisdictione ordinaria, non habeant competentes redditus ad onera sui muneris rite præstanda; nemo enim cogitur suis stipendiis militare, aut gratis servire; cum ob id etiam Ecclesiasticis liceat procurationes exigere, ac recipere, ut colligitur *ex c. cum Apostolus 6. c. Sopite, 14. c. cum nuper, 25. de Censib. & c. cum sit, 10. de Simon.* Secus tamen est, si pro labore sui muneris provisi sint, sufficienti ac decenti stipendio; sic enim eundem laborem bis venderent; semel, accepto justo stipendio; semel recepto à partibus salario; consequenter pro eodem actu, ultra justum pretium, aliquid exigent, quod jure naturali justitia verat.*

ARTICULUS III

De habitu, & vestitu Clericorum.

Non est dubium, omnes Clericos, qui sunt in sacris, & Beneficiatos, etiam si solum in minoribus constitutos, teneri vestem ordini Clericali congruentem deferre, *c. Clerici 15. h. t. Clement. 2. eod. Trid. sess. 14. c. 6. de reform.* Hinc quæres, 1.

an